

Fan il·lògic Maquiavel

La UPF fa dir a Maquiavel (*El príncep*. “Biblioteca Pompeu Fabra”. Traducció de Carme Arenas. Coordinació lingüística de Meritxell Anton.) que Alexandre, tot i ser tan bondadós que en el seu imperi ningú no fou executat sense judici previ, era vist efeminat i dominat per la seva mare: “...Ningú no fou executat sense judici previ; i això no obstant, era tingut per efeminat i per un home que es deixava governar per la seva mare, la qual cosa li comportà el menyspreu de tothom i l'exèrcit va conspirar en contra d'ell.” Té sentit, això? Si no era un tirà, el més probable no era que fos tingut per efeminat? El que diu Maquiavel és que malgrat ser tan bo, en ser considerat efeminat i governat per la mare, va ser menyspreat: “*nondimanco, essendo tenuto effeminato e uomo che si lasciassi governare alla madre, e per questo venuto in disprezzo, conspirò...*” Com tradueix Jordi Moners, “tanmateix, essent considerat efeminat i [...], fou menyspreat.”

Gens acadèmics

“Envers l'Acadèmia mateixa” (“*Vis-à-vis de l'Académie même*”), és girat, pels responsables del *Contra Sainte-Beuve* de Marcel Proust publicat per Tusquets, en “Fins i tot envers l'Acadèmia”.

Les idees van i vénen

Lluís M. Todó escriu al seu *Manon Lescaut* que la innocència de les seves ocupacions i la tranquil·litat serviren “per fer-nos venir [...] les idees de la religió.” Venir les idees? Quines? Totes? El que diu l'autor és, com tradueix D. Guansé, “per fer-nos recordar [...] les nostres idees religioses”.

No podem criticar la minyona

Els catalans, pensa el *DIEC*, no podem malparlar de les minyones. “Ja és un bon emplastre aquesta minyona: no fa res en tot el dia”, exemple del Fabra, s'ha convertit en “ja és un bon emplastre: no fa res en tot el dia.”

La delicada prosa occitana del Max Roqueta del cicle ‘Verd paradís’, a l'abast en edició bilingüe

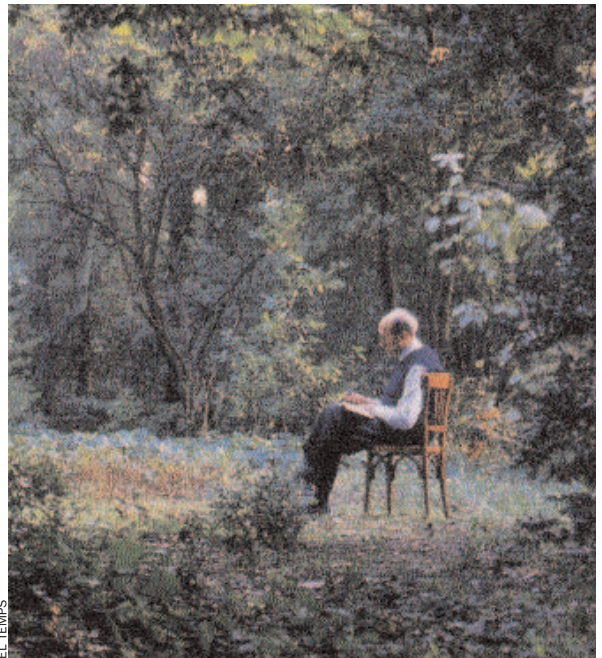
“Una vegada hi havia un gran riu que era tan ample, que la imatge del cel s'hi perdia dins del cel.” Què no haurien donat els millors escriptors de totes les èpoques per aquesta frase! Però, de més a més, molt pocs d'ells la van poder admirar perquè és escrita en una de les llengües literàries més secretes del món, l'occità. En original, fa així: “*Un còp èra un flume grand tan larg que l'imatge del cèl s'i perdiá dins lo cèl.*” Ara els lectors catalans la podrem admirar, en original i traduïda, gràcies a l'editorial Galerada de Cabrera de Mar. L'editorial de Joan Maluquer acaba de publicar dos volums de prosas de l'autor. L'autor és Max Roqueta (Argelièrs l'Erau, 1908 – Montpellier, 2005), considerat el Frederic Mistral de la narrativa occitana, i els volums, *Verd paradís I* i *Verd paradís II*, són els dos primers d'un cicle de set. La frase engrega la primera narració, “El gran riu”. La versió catalana de les narracions és de Jaume Figueras i Trull. La versió occitana dels textos es reproduïx al final de cada volum.

El traductor indica en el postfaci del primer volum que els textos del primer lliurament, redactats entre els anys 1934 i 1958, van ben enllà de l'evocació nostàlgica d'una arcàdia personal esvaïda o de l'anècdota local, ric d'històries de bosquerols, caçadors i vinyataires. Ben al contrari: tots i cadascun dels textos “s'endisen decididament –escriu– en la contemplació reflexiva i interrogant del misteri de la vida en totes les seves manifestacions, tal com les citacions inicials de Pirandello, el llibre de la Gènesi i Rilke ja anuncien: del cant dels grills als treballs i els dies...”

És una contemplació, precisa el traductor, que vol penetrar en els secrets de les coses i els éssers i que a cada nova narració refà els múltiples viarans que penaren l'autor, essent un marrec, a la revelació de la bellesa i la crueltat de l'existència. D'aquesta manera, conclou, el valor testimonial és transcendit a un nivell de significació superior per la insistència en la solitud, la incomunicació i la mort, “malgrat la cruel indiferència amb què la natura assisteix a la peripècia humana”.

El segon volum no és tan unitari i recull textos de factura i èpoques diverses, repartits en diversos blocs. Així, per exemple, en un primer bloc, de textos breus, Max Roqueta fixa el record d'alguns dels argelietencs que va tractar, del mossèn a un parell de velles bruixes malcarades. I en el darrer “Cròniques del país de Capolat”, aplega tres històries volerianes, a través de les quals escarneix els qui es creuen portadors de la veritat, el cinisme del poder i la credulitat dels innocents.

L'editor ens recorda que l'any 1961 el crític Joan Triadú va dir que era imprescindible la traducció de *Verd paradís* al català, per afegir: “Al cap de 45 anys, des de la modesta Galerada ho hem fet realitat.”

Max Roqueta (Argelièrs l'Erau, 1908 – Montpellier, 2005) és considerat el gran prosista occità del segle XX.